

ПРОГРАМА ЗА РАННА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА
АГРЕСИЯТА И НАСИЛИЕТО В УЧИЛИЩЕ

РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО – ВРАЦА
23.02.2022 Г.

ЕТАПИ НА ПРОГРАМАТА

- 1. Организационен (диагностичен) етап** - диагностика на агресията, насилието и тормоза сред учениците чрез въпросници и проективни методи.
- 2. Същински етап** - упражнения/игри за *превенция* и *интервенция* на агресията и насилието в училище за трите етапа на обучение в българските училища, както и кратки практически насоки за учители и родители за работа с агресивния ученик.

ЩО Е АГРЕСИЯ?

Поведение, целящо причиняване на вреда на друг човек, който е мотивиран да избегне вредата (Baron & Richardson, 1994).

NB. Дори жертвата да не осъзнава и следователно, да не е мотивирана да избегне вредата (както често е при децата!), може да е налице агресивно поведение (Buss, 1961, Зографова, 2008).

ФОРМИ НА АГРЕСИЯ (BUSS, 1961)

	Физическа агресия		Вербална агресия	
	Активна	Пасивна	Активна	Пасивна
Директна агресия	Причиняване на смърт, побой, промушване, удряне, стреляне	Възпрепятстване, заплаха, подготовка за побой и др.	Обида, присмех, иронизиране, крещене, омаловажаване	Заплаха за обида и др., отказ от отговор
Индиректна Агресия	Капан, наемане на убиец, увреждане на близък на жертвата	Заплаха към близък на жертвата; отказ от изпълнение на задача	Разпространение на клюки	Изнудване на жертвата, отказ от говорене в защита на друг при несправедливо отношение към него

ЩО Е НАСИЛИЕ?

Деф. Междупличностна форма на причиняване на сериозна физическа (или психологическа) вреда.

NB

- ▶ Често понятията за агресия и насилие се използват взаимозаменяемо;
- ▶ Според някои изследователи, разликата с по-общото понятие за агресия е основно в степената/сериозността на нанесените вреди, главно във физическата им форма (Olweus, 1999; O'Moore, 2006);

ФОРМИ НА НАСИЛИЕ (МАЛТРЕТИРАНЕ) (СЗО, 2002)

Според типа нанесени вреди:

- ▶ Физическо
- ▶ Емоционално
- ▶ Сексуално

Според сериозността/степената на нанесените вреди (в училище):

- ▶ Лека форма – бутане, спъване, дърпане;
- ▶ Средна форма – удряне, ритане, хапане;
- ▶ Тежка форма – нанасяне на побой с физически травми, рани, синини;

ЩО Е ТОРМОЗ? (OLWEUS, 1993)

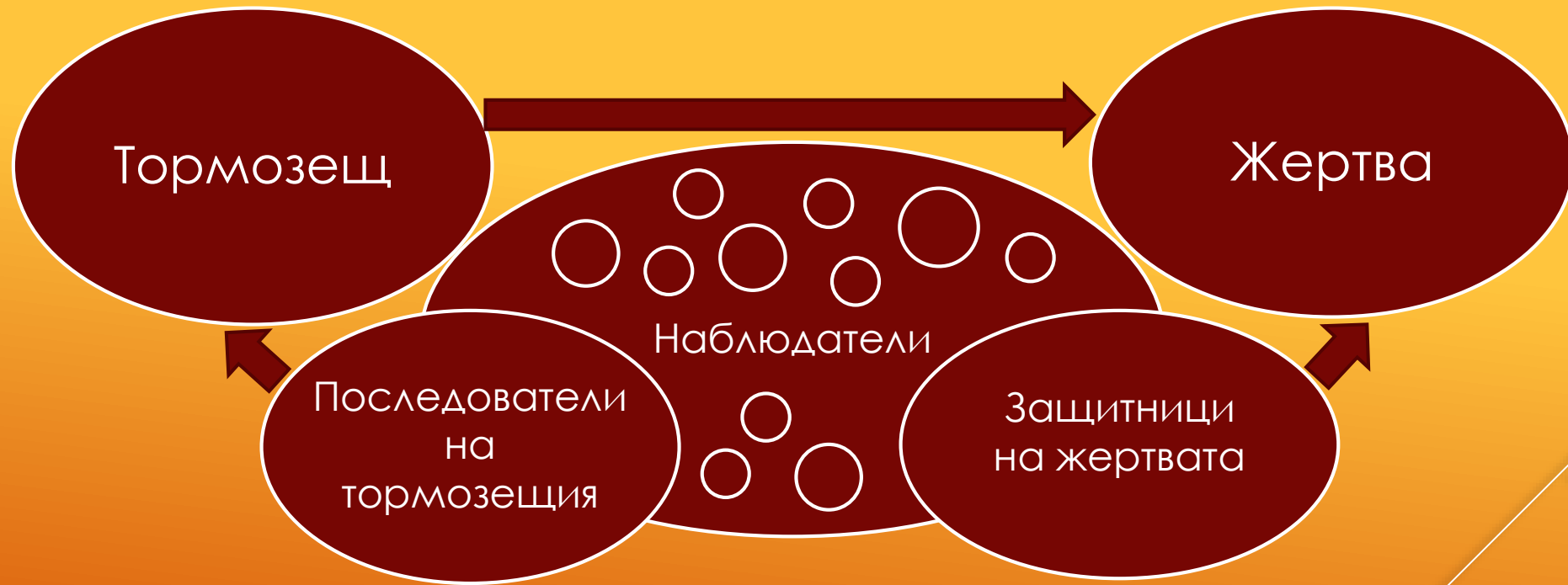
- 1) враждебна, злонамерена агресия – извършвана с цел причиняване на физическо или психическо страдание;
- 2) осъществявана многократно – систематично, за продължителен период от време;
- 3) от един връстник или група върху друг от позицията на злоупотреба със сила – жертвата е очевидно по-слаба и не може успешно да се защити.

ТИПОВЕ ТОРМОЗ (ПО OLWEUS, 1993)

- **Физически:** удряне, блъскане, ритане, щипане, задържане на друг ученик чрез физически контакт;
- **Вербален:** заплашване, дразнене, обиждане, продигравки, изнудване, наричане с обидни имена, разпространяване на лъжи и слухове;
- **Емоционален/психически:** избягване, игнориране, преднамерено изключване от група или занимание, манипулиране, осмиване (социален тормоз).

КРЪГ НА ТОРМОЗА (ПО OLWEUS, 2001)

ВЪЗРАСТОВИ СПЕЦИФИКИ НА НАСИЛИЕТО

- ▶ Физическото насилие е по-рядко срещано в училище от други форми на агресията.
- ▶ При проблемните ученици с агресивно поведение проявите на физическо насилие често ескалират с напредване на възрастта/етапа на обучение (за разлика от учениците „в норма“);
- ▶ Възрастовата граница на агресията и насилието постоянно пада, като вече нередко се срещат и примери на агресивно поведение и на деца от първите класове на началното училище

Н.В. България е сред 10-те страни с най-високи нива на насилие в училище.

КОГА СЕ ИЗВЪРШВА ДИАГНОСТИКА В КЛАСОВЕТЕ?

- ▶ Препоръчително е диагностиката да бъде извършена **в края на първия месец** от началото на учебната година, **в рамките на един учебен час** (напр., час на класния);
- ▶ Важно е диагностиката да се осъществява в началото на всяка учебна година, **особено ако в паралелката са приети нови ученици**;
- ▶ Препоръчително е диагностиката да се извършва и при случаи на **внезапно възникнали конфликти и инциденти**, свързани с прояви на агресия и насилие.

КОГА СЕ ПРИЛАГА ПРЕВЕНЦИЯ / ИНТЕРВЕНЦИЯ?

- ▶ **Интервенция** се прилага при наличие на повече от 3-ма агресивни ученици, посочени като такива в етапа на диагностика от поне 30% от учениците в съответната паралелка;
- ▶ Интервенция се прилага само в случаите, когато посочените по-горе са със **средни/високи нива на агресия и чести и/или сериозни прояви на агресия** (напр., чести прояви на вербална или индиректна агресия и дори еднократни прояви на физическа агресия);
- ▶ **Превенция** се осъществява във всички останали паралелки; препоръчително е да започне от 2-ри месец на 1-ви срок на всяка учебна година след резултатите от диагностиката;
- ▶ **Индивидуална програма за интервенция** се прилага при наличие на 1-2 ученици с по-чести и/или сериозни прояви на агресия, или повече от 3, които са идентифицирани като агресори от по-малко от 30% от останалите.

КАК СЕ ПРИЛАГА ПРЕВЕНЦИЯ / ИНТЕРВЕНЦИЯ?

СЪЩИНСКИ ЕТАП НА ПРОГРАМАТА: СОЦИАЛНО-ПСИХОЛОГИЧНИ ТРЕНИНГИ ПО ЕТАПИ НА ОБУЧЕНИЕ

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА

1-4 клас

- Включено наблюдение
- Социометрия на агресията в класа
- Проективни методи

5-12 клас

- Метод на незавършените изречения
- Въпросник за измерване на груповата сплотеност
- Въпросник за агресия на Бъс-Пери
- Социометрия на агресията в класа
- Въпросник за изследване на тормоза сред връстниците

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 1-4 КЛАС: ВКЛЮЧЕНО НАБЛЮДЕНИЕ

- ▶ Позволява целенасочено да се открият тези особености на учениците, които ни интересуват;
- ▶ Проверява надеждността на получените резултати;
- ▶ Позволява систематизиране, обобщаване и съпоставяне на данни;
- ▶ Позволява установяване на особености в поведението в естествена обстановка;
- ▶ Осъществява се в рамките на 1-4 учебни часа през 1-ви месец от 1-ви учебен срок (препоръчително е средно 1 учебен час седмично);
- ▶ Препоръчително е да се извърши както по време на учебните часове, така и в междучасията;
- ▶ Попълва се протокол за наблюдение – брой ученици, които проявяват агресия към съученици и учител, вандализъм, и честота на проявите .

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 1-4 КЛАС: СОЦИОМЕТРИЯ НА АГРЕСИЯТА В КЛАСА (ПО ДЖ.МОРЕНО)

- ▶ Изучава поведението на индивида в групата, ролята на отделните членове в нея и техния статус;
- ▶ Изследва нагласите и предпочитанията на отделния индивид към едно или повече лица от групата;
- ▶ Резултатите от прилагането на социометричния метод се обработват и представят в социоматрица ;
- ▶ Прилага се във 2-4 клас;
- ▶ Продължителност: 10-15 минути.

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 1-4 КЛАС: СОЦИОМЕТРИЯ НА АГРЕСИЯТА В КЛАСА (ПО ДЖ.МОРЕНО)

№	Избиращ	Избрани							Направени избори		Всичко
		A	B	C	D	E	...	N	+	-	
1	A		++	++	-	-			2	2	4
2	B	++		++	-	-			2	2	4
3	C	++	++						2	0	2
4	D	+				-			1	1	2
5	E	+	-	-	+				2	2	4
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
n	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	Получени +	4	2	2	1	0			9	7	
	-	0	1	1	2	3					
	Всичко										16

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 1-4 КЛАС: СОЦИОМЕТРИЯ НА АГРЕСИЯТА В КЛАСА

Въпрос	Показател за:
С кого искаш да седиш на един чин?	Статус – предпочитани
С кого не искаш да седиш на един чин?	Статус – неpreferчирани
Кои съученици от твоя клас най-много обиждат други?	Вербална агресия
Кои съученици от твоя клас най-много говорят зад гърба на други?	Индиректна агресия
Кои съученици от твоя клас хвърлят предмети, блъскат врати, замерят или бутат някого?	По-лека физическа агресия
Кои съученици от твоя клас удрят или бият някого?	По-тежка физическа агресия

Социоматрица Приложение 3

За паралелка от 25 ученици (брой), възраст (клас) III

№	Избиращ	Избрани															Направени избори		Всичко	
		X	Вал	C	И	Н	Д	Гал	Вип	Е	Вер	Габ	Б	Л	Вал	Т	+	-		
1	А	+	--	-													1	3	4	
2	Б	+		-	+	----											2	5	7	
3	В		+-	+----		--	--	-	+								3	9	12	
4	Г		+++	---	-			+	+-								3	8	11	
5	Д		--	--		-	+			+	+	-					3	6	9	
6	Е		---	-----	-		+	---	-	+		+		-	-		3	15	18	
7	Ж					-----						+			+		2	5	7	
8	З			-		---	+			+							2	4	6	
9	И		---			--		-		+	-	-	+		-		2	9	11	
10	Й		--		-			--	--		-	-			--		0	11	11	
11	К		-			-----			--	-							0	8	8	
12	Л		---	-----	-	---	+	---		+						+	3	15	18	
13	М		----	+	+										--		2	6	8	
14	Н	+		--		-		-	+								2	4	6	
15	О		---	-		--	+	---					+	-	-		2	11	13	
	Получени +	3	2	2	2	0	5	1	3	5	1	2	2	0	0	2	30	119	149	
	-	0	26	24	4	27	2	14	7	0	3	3	0	2	3	4				
								Всичко									268			

ОБООЩЕНИ РЕЗУЛТАТИ В 3 КЛАС. НА ТАБЛИЦАТА ЯСНО СЕ ОТКРОЯВАТ ПРЕДПОЧИТАНИЯТА КЪМ ВСЕКИ УЧЕНИК

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 1-4 КЛАС: ПРОЕКТИВНИ МЕТОДИ - 1

- ▶ Подходящи за учениците в тази възраст – недостатъчна осъзнатост на собственото поведение и това на връстниците; ненапълно усвоена писмена реч;
- ▶ Косвено разкриват характеристики на личността, лични отношения, преживявания, ценностна ориентация, афекти, страхове, конфликти, скрити страни;
- ▶ Полезни и за диагностика на учебна мотивация, групова идентичност и социално-психичен климат в класа;
- ▶ Избор на една от следните две проективни техники:
„Съучениците от моя клас“ или *„Училище на животните“* ;
- ▶ Продължителност: 20-25 минути

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 1-4 КЛАС

Параметри	Критерии за оценка	Признаци в рисунката
Учебна мотивация	Учебна	Изображения за учебния процес и характеристиките му - чинове, дъска, ученици, учител и др.
	Комуникативна	Изображения на вътреурочната дейност и учащите се
	Игрова	Изображение на процеса на игра - самостоятелно или със съученици
	Неопределена	Няма признаци, които определят типа училищна мотивация
Социално-психичен климат	Благоприятни	Изображение/очертаване на съученици – приятно, неутрално; отсъствие на щрих, нормален натиск, минимум зачертаване, изтриване; предпочитани ярки/светли цветове
	Неблагоприятни	Отсъствие на изображение на съученици
Групова идентичност	Сформирана	Изображение на съученици в обща дейност; символ за групово единство; равенство на съучениците (по размер, цвят, щрих и др.), обозначено „Ние“
	Несформирана	Няма изображение на съученици в съвместна дейност; противопоставяне на фигури на съученици чрез размери, щрих, цветове, натиск и др.

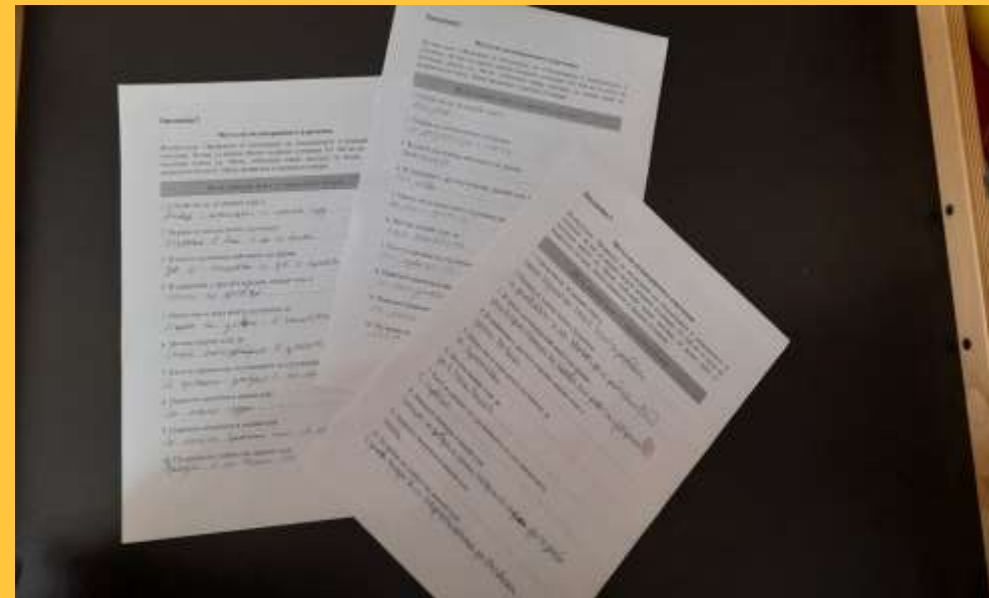
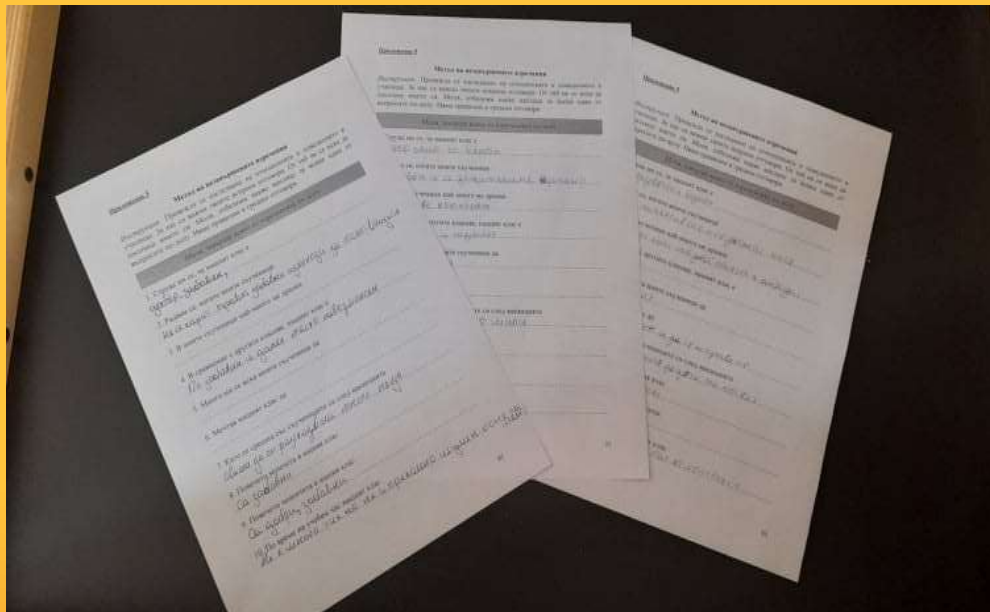
МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС

- ▶ За установяване на взаимоотношенията в класа, груповата сплотеност, личностните и групови нива на агресия, насилие и тормоз;
- ▶ Възможност за използване на въпросници за самооценка - в тази възрастова група се увеличава възможността за самоописване на собственото поведение и това на околните;
- ▶ Въпросниците да се попълват в рамките на един учебен час.

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: МЕТОД НА НЕЗАВЪРШЕНИТЕ ИЗРЕЧЕНИЯ (ПО ДЖ. САКС)

- ▶ Позволява изследване на взаимоотношенията в класа, груповата идентичност и анализ на емоционалните отношения на учениците към основните компоненти на образователната среда;
- ▶ Подходящ предимно за ученици 5-8 клас, но може да се използва ефективно и до 12 клас;
- ▶ Може да се използва както в индивидуална, така и в групова форма;
- ▶ Психологът/педагогическият съветник не трябва да дава примери за завършване на изреченията, за да не прави внушения на учениците.
- ▶ Продължителност: 10 минути (общо 10 въпроса)

5 – 6 КЛАС МЕТОД НА НЕЗАВЪРШЕНИТЕ ИЗРЕЧЕНИЯ

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: МЕТОД НЕЗАВЪРШЕНИ ИЗРЕЧЕНИЯ

Въпроси - примери	Качествен анализ
1. Струва ми се, че нашият клас е...	<ul style="list-style-type: none"> • Оценява се преобладаващата нагласа в отговорите на ученика – позитивна, неутрална или негативна; • Позитивна нагласа - отговори, които насочват към положително или неутрално отношение към класа като цяло, към отделни подгрупи и съученици, към учебния процес и др.; • Негативна нагласа – отговори, наситени с преживяване на тревога, страх, обида, злоба и други отрицателни емоции.
2. Радвам се, когато моите съученици...	
3. В моите съученици най-много ме дразни...	
4. В сравнение с другите класове, нашият клас е...	
5. По време на учебен час нашият клас...	

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: ВЪПРОСНИК ЗА ГРУПОВА СПЛОТЕНОСТ (ПО С. СЕШЪР)

- ▶ Измерва груповата сплотеност и взаимоотношенията в ученическия клас (анонимно);
- ▶ Груповата сплотеност изразява интензитета на междуличностните отношения, вътрегруповите дистанции и оказва влияние върху ефективността на дейностите на една група;
- ▶ Продължителност: 5 мин (общо 5 затворени въпроса с възможност за 1 отговор).
- ▶ Пример: *Какви са взаимоотношенията между учениците в класа?*
  - 1) *По-лоши, отколкото в другите класове*
  - 2) *Същите, както в другите класове*
  - 3) *По-добри, отколкото в другите класове*

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: ВЪПРОСНИК ЗА ГРУПОВА СПЛОТЕНОСТ (ПО С. СЕШЪР)

Въпрос №	Отговор/Оценка			
	1т.	2т.	3т.	4т.
1.....	1т.	2т.	3т.	4т.
2....	1т.	2т.	3т.	4т.
3....	1т.	2т.	3т.	-
4....	1т.	2т.	3т.	-
5.....	1т.	2т.	3т.	-
Общ бал:				

- Изчислява се съвкупен показател за сплотеност (общ бал) от оценките на отделните въпроси, който варира от 5 до 17 точки:
  - 5 до 8 - ниска сплотеност;
  - 9 до 13 – умерена сплотеност;
  - 14 до 17 – висока сплотеност.
- Броят точки за всеки отговор съответства на номерацията му.

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: ВЪПРОСНИК ЗА АГРЕСИЯ (ПО БЪС-ПЕРИ, 1992)

- ▶ Идентифицира различни форми на агресия (физическа и вербална) и личностни характеристики, свързани с агресията (гняв и враждебност) сред учениците;
- ▶ Използва се съкратена 16-айтемна версия на въпросника ;
- ▶ Всеки въпрос се оценява по 5-степенна скала от „напълно невярно - 1“ до „напълно вярно - 5“;
- ▶ Препоръчително е да се прилага само при ученици VIII-XII клас;
- ▶ Продължителност: 10-15 минути.

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: ВЪПРОСНИК ЗА АГРЕСИЯ (ПО БЪС-ПЕРИ, 1992)

Въпроси - примери	Ключ
6. Ако някой ме удари, аз му го връщам.	Физическа агресия (4 айтема – 3, 6, 9, 13)
10. Приятелите ми твърдят, че споря често.	Вербална агресия (4 айтема – 1, 4, 8, 10)
2. Избухвам лесно, но ми минава бързо.	Гняв (3 айтема – 2, 11, 14)
15. Понякога си мисля, че другите се смеят зад гърба ми.	Враждебност (5 айтема – 5, 7, 12, 15, 16)

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: ВЪПРОСНИК ЗА АГРЕСИЯ (ПО БЪС-ПЕРИ, 1992)

- ▶ Средна аритметична стойност до 3 – ниско ниво на агресия;
- ▶ Средна аритметична стойност от 3 до 4 – средно ниво на агресия;
- ▶ Средна аритметична стойност от 4 до 5 – високо ниво на агресия.

Скала (айтеми №)	Степен от скалата/Оценка				
	1	2	3	4	5
Физическа агресия (3+6+9+13 / 4)	1т.	2т.	3т.	4т.	5т.
Вербална агресия (1+4+8+10 / 4)	1т.	2т.	3т.	4т.	5т.
Гняв (2+11+14 / 3)	1т.	2т.	3т.	4т.	5т.
Враждебност (5+7+12+15+16 / 5)	1т.	2т.	3т.	4т.	5т.
Обща агресия (1+2+3+...+16 / 16)	1т.	2т.	3т.	4т.	5т.

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: СОЦИОМЕТРИЯ НА АГРЕСИЯТА В КЛАСА (ПО ДЖ.МОРЕНО)

- ▶ Изучава поведението на индивида в групата, ролята на отделните членове в нея и техния статус;
- ▶ Изследва нагласите и предпочитанията на отделния индивид към едно или повече лица от групата;
- ▶ Резултатите от прилагането на социометричния метод се обработват и представят в социоматрица ;
- ▶ Продължителност: 5-10 минути.

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: СОЦИОМЕТРИЯ НА АГРЕСИЯТА В КЛАСА

Въпрос	Показател за:
Кои съученици от твоя клас са ти най-приятни?	Статус – предпочитани
Кои съученици от твоя клас са ти най-неприятни?	Статус – неpreferчирани
Кои съученици от твоя клас най-често обиждат или крещят в училище?	Вербална агресия
Кои съученици от твоя клас най-често говорят зад гърба на други?	Индиректна агресия
Кои съученици от твоя клас най-често хвърлят предмети, блъскат врати, замерят, бутат или удрят някого?	Физическа агресия
Кои съученици от твоя клас смяташ за най-агресивни?	Обща агресия

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: ВЪПРОСНИК ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ТОРМОЗА СРЕД ВРЪСТНИЦИТЕ (ПО Д.ОЛУЕУС)

- ▶ Използва се 6-айтемна модифицирана версия на въпросника на Д. Олуеус (the Bully/Victim Questionnaire – версии 1989-1999);
- ▶ Адаптиран на български език от П. Калчев (Калчев, 2003);
- ▶ Попълва се анонимно;
- ▶ Форматът на въпросите предполага определяне на конкретен период от време (в случая „През тази учебна година“);
- ▶ Ученикът попълва и някои демографски данни – пол, възраст, паралелка/клас, училище и населено място;
- ▶ Продължителност: 5 минути.

МЕТОДИ ЗА ДИАГНОСТИКА 5-12 КЛАС: ВЪПРОСНИК ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ТОРМОЗА СРЕД ВРЪСТНИЦИ

Въпроси	Показател за:
1. В твоя клас какво правят ученици, които тормозят други ученици?	Форми на тормоз (физически – А,Б; вербален – В,Г; индиректен –Е,З);
2. Ако са те тормозили през тази учебна година, колко често?	Честота на тормоз спрямо изследвания ученик
3. Ако си бил(а) обект на тормоз през тази учебна година, тези, които те тормозиха, бяха:	Субекти на тормоз (по пол – А,Б; по клас – В,Г; по брой – Д,Е)
4. Случвало ли ти се е да тормозиш друг ученик през тази учебна година?	Честота на тормоз от страна на изследвания ученик
5. Ако в твоя клас има ученици, които тормозят други колко са на брой?	Субекти на тормоз в класа
6. Ако в твоя клас има ученици, които са тормозени от други колко са на брой?	Обекти на тормоз в класа

МОДУЛНИ ЕЛЕМЕНТИ В ПРЕВЕНЦИЯ/ИНТЕРВЕНЦИЯ

- Въвеждащо упражнения (за релаксация);
- Подобряване на комуникативните умения на учениците;
- Развиване на уменията за самопознание, интерперсонална перцепция и създаване на реалистичен Аз-образ;
- Създаване на позитивна атмосфера, сътрудничество и сплотеност в групата;
- Емоционална саморефлексия и изразяване на емоциите;
- Редуциране на гнева и мотивацията за проява на агресивно поведение.

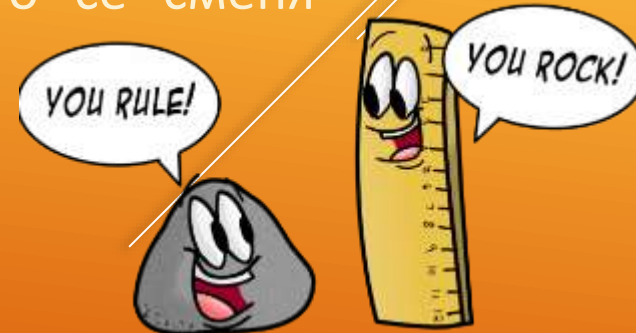
МОДУЛ „ПРЕВЕНЦИЯ“ 1-4 КЛАС

ВЪВЕЖДАЩО УПРАЖНЕНИЕ: КОМПЛИМЕНТИ

Цел: Да се повиши нивото на сближаване и да се намали нивото на вътрешното напрежение.

Процедура и инструкция: Децата са подредени в кръг или П-образно и си подават топка по посока на часовниковата стрелка. Този, който подава топката, казва комплимент (нещо добро/хубаво, напр., «Ти си добър приятел») на съседа си отляво, като се обръща към него по име. Учениците се инструктират да казват комплиментите ясно и високо, така че да чува целият клас. При наличие на достатъчно време играта се повтаря като се сменя посоката на топката (т.е. към съученика отдясно).

Продължителност: 15 мин

3 клас

Комплименти

ОСНОВНАТА ТРУДНОСТ ЗА КОЯТО УЧЕНИЦИТЕ СПОДЕЛИХА Е ,ЧЕ НЕ ЗНАЯТ
КАКЪВ КОМПЛИМЕНТ ДА НАПРАВЯТ КЪМ СЪУЧЕНИЦИТЕ СИ

МОДУЛ „ПРЕВЕНЦИЯ“ 5-7 КЛАС

ВЪВЕЖДАЩО УПРАЖНЕНИЕ: АТОМИ

Цел: Емоционална и мускулна релаксация; увеличаване на концентрацията и позитивното отношение към по-нататъшна групова дейност.

Процедура и инструкция: Учениците стоят прави в по-широко свободно пространство в стаята. Психологът казва: „Представете си, че всички сме атоми. Атомите постоянно се движат и от време на време се обединяват в молекули. Броят на атомите в молекулите може да бъде различен. Сега всеки започва бързо да се движи из стаята. Ще ви казвам числа. Например, когато кажа 3, вие бързо трябва да се хванете за ръце в групи по трима, за да образувате молекули от три атома.“ Психологът първо демонстрира примера. Той също взема участие в играта и започва да съобщава различни числа (брой атоми в молекулите).

Продължителност: около 10 минути.

АТОМИ

СЛЕД ИГРАТА УЧЕНИЦИТЕ СПОДЕЛЯТ ЧЕ СЕ ЧУВСТВАТ ДОБРЕ,
ЛЕКО ПРЕВЪЗБУДЕНИ И НЯМАТ ТЪРПЕНИЕ ЗА ОЩЕ
ЗАНИМАНИЯ

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

